

**HEHko sozietate zergak europako batezbestekoak
baino 900milioi euro gutxiago biltzen ditu**

2017ko otsaila

Sarrera

Azken egunotan argitaratu berri den 2016ko diru-bilketari buruzko informazioak eta eragile ezberdinek egin dituzten adierazpenek eztabaida sortu dute, gaur egun dagoen zerga politikari buruz interesa piztuz. Deigarria izan da oso sozietateen zergaren inguruan jazotakoa.

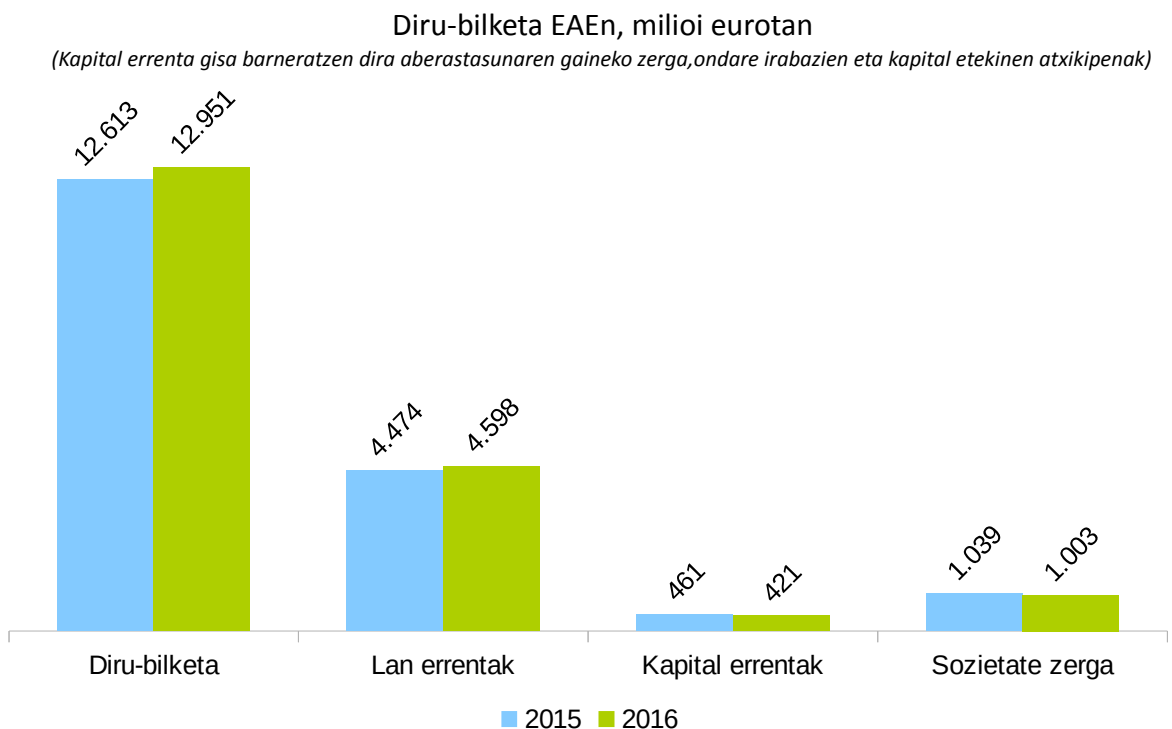
Txosten honen helburua sozietateen zergaren bilakaerari eta egoerari buruzko analisia egitea da, horren baitan hartu behar diren neurrien inguruko hausnarketa eta proposamenak plazaratuz.

I.- Sozietate zerga bidez bildutakoa murrizten ari da lan-errentekin bildutakoa handitzen doalarik

A) EAE

2016an 12.951 milioi euro bildu dira EAEn, aurreko urtean baino 338 milioi gehiago (%2,7ko hazkundea, beraz). 2016ko aurrekontuak egitean aurrakusi zena baino 544 milioi euro gutxiago bildu dira, hortaz. Guztira bildu denetik:

- Sozietate zergak soilik %7,7ko ekarpena egin du erkidegoan (1.003 milioi euro). Kopuru hori aurreko urtekoa baino 36 milioi euro baxuagoa da (edota %3,5 murriztagoa).
- 12.951 milioi horietatik %35,5 lan errenten gaineko atxikipenak dira (4.598 milioi euro), aurreko urtean baino %2,8 gehiagoko ekarpena eginez.
- Kapital errenten gaineko PFEZ bidez 260 milioi euro bildu dira eta aberastasunaren gaineko zergarekin 161 milioi.

Iturria: Eusko Jaurlaritza

Diru-bilketa jatorriaren arabera aztertuz, langile klaseak bere gain hartutako zuzeneko zergak 4.598 milioi euro izan dira 2016an, guztira batu denaren %35,5 esan bezala. Aldiz, kapital errentek soilik 1.424 milioi euroko ekarpena egin dute, guztiaren %11 besterik ez. Beraz, lan errentek egiten duten ekarpena kapital errenten hirukoitza da. Honek aberastasunaren banaketarekin kontrastatzen du, bi aldeek antzeko aberastasuna baitute.

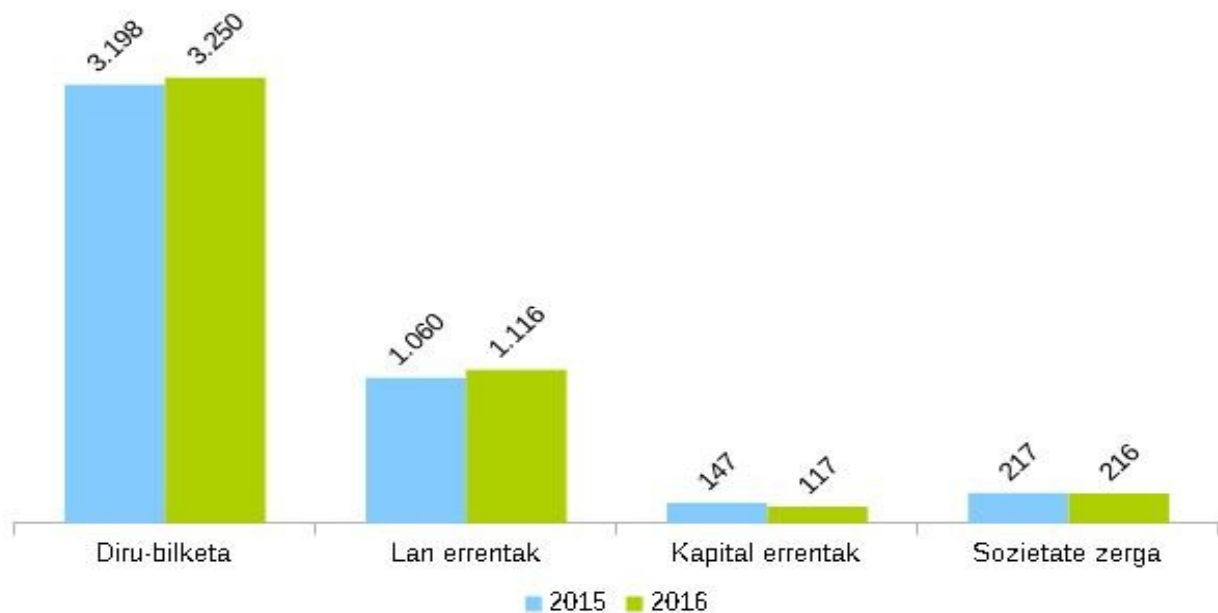
B) Nafarroa

Nafarroan egoera oso antzekoa da: guztira 3.250 milioi euro bildu dira, 2015ean baino 52 milioi gehiago (%1,6ko igoeraz). Horietatik:

- Sozietate zergak %6,6 edota 216 milioi euroko ekarpena egin du, aurreko urtean baino %0,5 gutxiago (milioi bat euro gutxiago).
- Lan errenten gaineko zergak guztiaren %34,3 suposatu du (1.116 milioi euro), 2015ean baino %5,3 gehiago (56 milioi euro gehiago).
- Kapital etekinen eta ondare irabazien atxikipenek 86 milioi euroko ekarpena besterik ez dute egin eta aberastasun handien gaineko zergak 31 milioi euro.

Diru-bilketa Nafarroan, milioi eurotan

(Kapital errenta gisa barneratzen dira aberastasunaren gaineko zerga, ondare irabazien eta kapital etekinen atxikipenak)

Iturria: Nafarroako Gobernua

Kolektibo bakoitzak egindako ekarpena aztertuz, langile klaseak bere gain hartutako zuzeneko zergak 1.116 milioi euro izan dira 2016an, guztira batu denaren %34,3. Aldiz, kapital errentek 333 milioi euroko ekarpena besterik ez dute, guztiaren %10,2.

Bi erkidegoetan diru-bilketan eman den hazkundera zeharkako zergen eta langileriak ordaintzen duen PFEZaren hazkundera eragin du, kapital errentek gero eta ekarpen txikiagoa egiten dutelarik.

II.- 2002-2016 bilakaera: PFEZ altuena eta sozietate zerga baxuenetakoa

A) EAE

Guztira 12.951 milioi euro bildu dira EAEn, sozietateen gaineko zergaren bidez 1.003 milioi. Azken urteotan hazkunde ekonomiko nabarmena eman den arren (2016ko BPGa historiako altuena izan da EAEn) eta enpresen mozkinak hazi badira ere, sozietate zerga bidez bildutakoak behera egin du: 2016an bildutakoa 2013an bildu zena baino 213 milioi euro gutxiago da eta 2007koaren erdira ere ez da iristen (urte horretan 2.034 milioi euro bildu ziren, hau da 2016an baino 1.031 milioi euro gehiago).

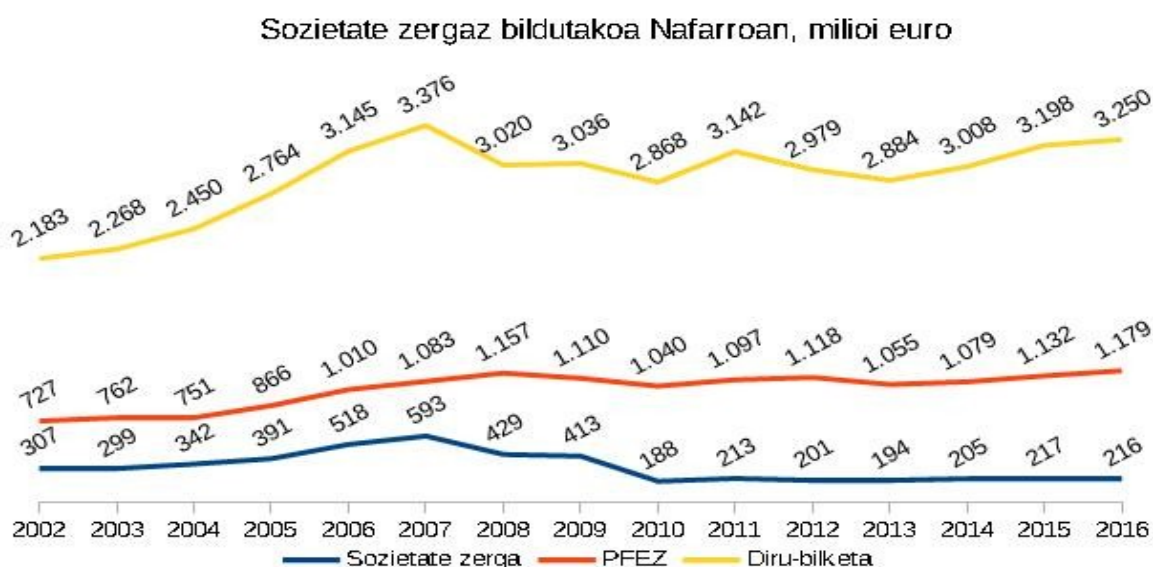
Sozietateen gaineko zergan gertatzen denak ez du zerikusirik diru bilketa osoan edo PFEZan geratu denarekin. Azken urteotan PFEZan eta diru bilketa osoan hazkundera eman da, sozietateen gaineko zergan gertatutakoaren kontrako. 2002arekin alderatuz, 2016ko diru-bilketa osoa 4.277 milioi euro handiagoa da, PFEZ bidez bildutakoa 1.967 milioitan hazi delarik. Aldiz, sozietate zerga 34 milioi eurotan murriztu da.

B) Nafarroa

Honetan ere, Nafarroako egoera EAEkoaren oso antzekoa da. Guztira bildu diren 3.250 milioi euroetatik 216 milioi sozietateen gaineko zerga bidez bildu dira. Erkidego honetan ere 2016ko BPGa historiako altuena izanik eta enpresen mozkinak gero eta handiagoak direlarik, sozietate zerga bidez bildutakoak behera egin du: 2016an bildutakoa 2007koaren ia herena besterik ez da (urte horretan 593 milioi euro bildu ziren, hau da 377 milioi euro gehiago).

EAEn bezala, Nafarroan azken urteotan PFEZan eta diru bilketa osoan hazkundera eman da, sozietateen gaineko zerga txikitu delarik. 2016ko diru-bilketa 1.067 milioi eurotan hazi egin da 2002arekin alderatuz. PFEZ bidez bildutakoa 452 milioitan handitu da eta, aitzitik, sozietate zerga 91 milioi eurotan murriztu da.

III.- Sozietateen gaineko zergaren datu esanguratsuenak

A) Tipo efektiboa

Sozietateen zergan ematen den diru-bilketa gabezia arrazoi ugari eragiten dute: hobespeneak, kenkariak, urte ezberdinetan aurreko urteetako galerak konpentsatzeko aukerak eta abar. Teorian behintzat, %28koa da sozietateen gaineko zerga bai EAEn eta baita Nafarroan ere.

Aldiz, azken datuak ikuskatzean argi eta garbi azaltzen da hori ez dela inondik inora horrela. 2013an EAEn tasa nominala hein handi batean murriztu zen, tasa efektiboa %16,2 izanik. Hortaz, tasa nominala heren batean txikitzen da finantza tresna ezberdinen bidez, eta azken batean enpresek aitortzen dituzten mozkinen %16,2 besterik ez dute ordaintzen zerga gisa.

Nafarroan, 2014an zegoen batezbesteko tipoa %28,9koa zen, baina tasa efektiboa %16,5ean kokatu zen enpresek eskuragarri dituzten tresna eta trikimailuen ondorioz.

Sozietate zerga bidez biltzen den diru-kopuru murriztaren arrazoietakoa bat tasa efektiboaren maila baxua da, lanekoak ez diren errentetan ematen den iruzur fiskalarekin bat.

B) Enpresa gehienek galerak aitortzen dituzte

Honek zerikusia du sozietate gaineko zergan gertatzen denarekin: 2013ko azken datuen arabera, EAEn egin ziren aitortpenen %55,2 negatiboak izan ziren (galerak fiskalitateari dagokionez eta, beraz, ez zuten ia zergarik ordaintzen). Sozietateen beste %23k 6.000 euro baino txikiagoak diren mozkinak aitortu zituen. Urtez urte errepikatzen da egoera hau.

2013ko aitortpen kopurua likidazio oinarri mailaren arabera EAEn

negatiboak	38.567 (%55,2)
0-6.000	16.016 (%22,9)
6.000-60.000	8.193 (%11,7)
60.000-300.000	3.966 (%5,7)
300.000-600.000	951 (%1,4)
+600.000	2.178 (%3,1)

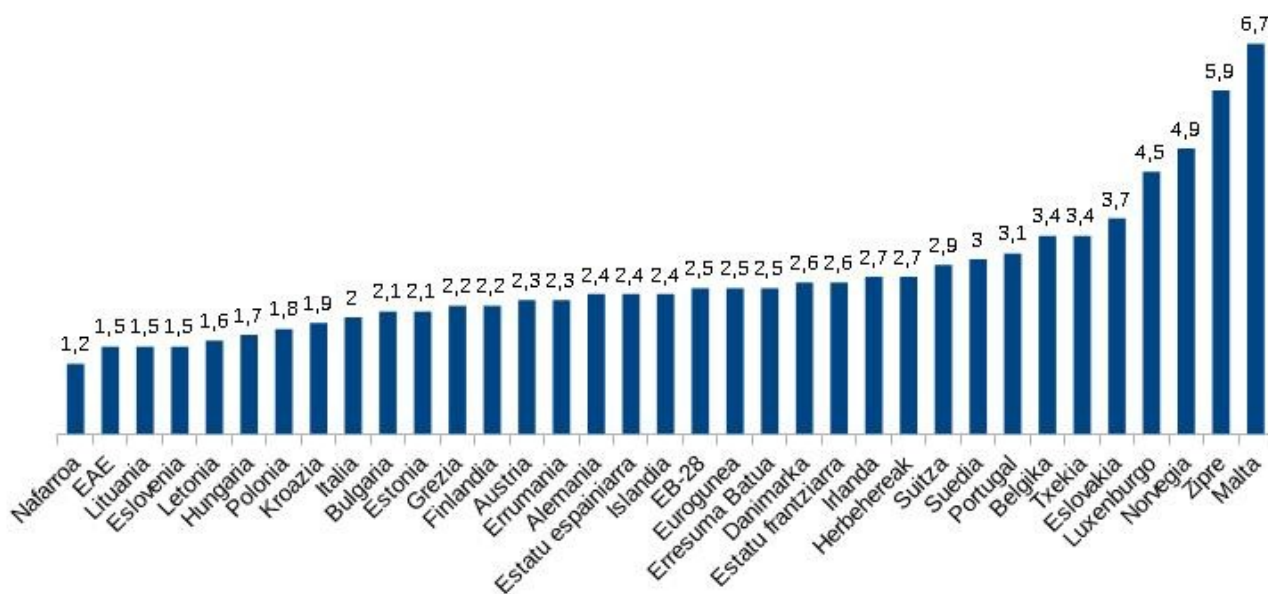
Iturria: Euskadiko Zerga Koordinazio Organoa

IV.- Sozietate gaineko zergaren presio fiskala, Europako leku okerrean

Europako egoerari begiratuz (EB-28ko batesbestekoa, hain zuzen), sozietate zergak BPGaren gain duen pisua %2,5ekoa da. Nafarroan sozietate zergak duen pisua, ordea, soilik %1,2koa da eta Europa osoko baxuena da. EAEn duen pisua %1,5ekoa da, hurrengo txikiena izanik Lituania eta Esloveniarekin bat.

Kontrako lekuan Malta eta Zipre daude, %6,7 eta %5,9ko ehunekoekin. Alemanian, Estatu espainiarrean, Estatu frantziarrean edota Erresuma Batuan Europar Batasuneko pisu ia berbera du sozietate zergak (soilik ehuneko hamarreneko baten ezberdintasuna baitago estatu horietan).

Sozietate zergaren pisua BPGn (%) Europan 2015ean

Iturria: Eurostat, Eustat, Eusko Jaurlaritza, Nafarroako Gobernu

Sozietate zergak Europan duen presio fiskalarekin berdintzeko, EAEn 669 milioi euro gehiago bildu behar dira urtean sozietate zerga bidez, eta Nafarroan 234 milioi euro gehiago.

V.- Ondorioak

Lehenik eta behin, esan beharra dago EAEn eta Nafarroan ematen diren egoerak oso antzekoak direla, aplikatzen diren zerga eta ekonomia politikak parekideak baitira. Hori dela eta, bi erkidegoetan politika publikoak finantzatzen dituen kolektiboa langileria da batik bat.

Hori argi ikusten da langileriak soilik PFEZ bidez zergen herena baino gehiago aportatzen baitu era zuzenean bi erkidegoetan, bestelako zergak ere ordaintzen ditularik (BEZa besteak beste). Aldiz, kapital errenta eta mozkinak hamarrena besterik ez dute aportatzen era zuzenean.

Gainera, bilakaera okerrera doa: diru-bilketan eman den hazkundera zeharkako zergak eta langileriak ordaintzen duen PFEZaren hazkundera eragin du, kapital errentek gero eta ekarpen txikiagoa egiten dutelarik.

Horren arrazoiak iruzur fiskala (EHUK egindako txostenak 3.200 milioi euro urtean estimatzen du iruzur fiskala EAEn) eta zergarik ez ordaintzeko enpresen eskura dauden finantza tresnak dira. Sozietateen gaineko zerga tasa teorikoa murrizteko aukera ematen duten tresnak dira, %28tik %16 ingurura gutxituz zerga.

Hori gutxi balitz, Europarekiko alderatzean nabarmena da Hego Euskal Herrian ogasunek egiten dioten onura kapitalari. Nafarroan sozietate zergak duen pisua BPGan ez da Europakoaren erdira ere iristen, zentzu honetan kontinenteko egoera okerrera dagoelarik erkidegoan. EAEn ez da askoz hobe, hurrengo postu txarrean kokatzen baita Europa mailan.

Europar Batasuneko presio fiskala aplikatuz sozietateen zergari dagokionez, EAEn 669 milioi euro gehiago bilduko dira urtean eta Nafarroan 234 milioi euro gehiago.

Datuek patronalaren hipokresia azaleratzen dute, biktima bat balitz bezala errepikatzen egoten baita Euskal Herrian enpresek beste inon baino zerga gehiago ordaintzen dutela. Hori faltsua da, eta badaki patronalak. Guztiz kontrakoa gertatzen da. Patronalak eskubidea du zerga gutxiago ordaindu nahi dituela defendatzeko, baina ez du eskubiderik gezurrik esateko.

Azkenik, gizartearen partehartze gabezia nabarmentzen da arlo fiskala eztabaidatzerako orduan. Sozietateen zergari buruzko eztabaida ekidein izana, Finantzen Euskal Kontseiluaren erabakiz, patronalak gai honetan partehartzeko eta erabakitzekeo eskubidea duelaren erakuslea da.

VI.- Proposamenak

ELAren aburuz, nahitaezkoa da neurri zorrotzak era larrian hartzea diru-bilketa handitu, gizartean dauden ezberdintasunak murriztu eta ongizate gizartearen finantziarioa era ekitatibo eta justuan gauzatzeko.

Hori dela eta, ELAk azken urteotan egin dituen proposamenak berresten ditu. Era orokorrean:

- Zerga iruzurraren aurka jotzea ikuskaritzak eta baliabideak areagotuz, zerga paradisuen erabilera oztopatuz eta botere judizial zein exekutibotik borrokatuz iruzurra.
- Zerga itzurpena deuseztatzea zerga gutxiago ordaintzeko mekanismoak kendu eta enpresa transnasionalek egiten dituzten trikimailuen kontra egin beharra dago.
- Zerga-politiken inguruko informazioa bermatu beharra dago, ikerketak sustatu eta burutu behar dira eta gizartearen parte-hartzea nahitaezkoa izan behar da politiken diseinuan.

Era zehatzagoan, sozietate zergari dagokionez:

- Tasa nominala % 35en ezartzea.
- Gutxienezko tributazio efektiboa %24an ezartzea.
- Kenkari fiskal erregresiboak mailaka ezabatzea; izan ere, zerga-sistema eta haren kontrola zaildu eta oztopatzeaz gain, kenkari horien ondorioz egungo tasa efektiboa nominalaren erdia bakarrik da.
- Familia ondare handiak zerga hau ordaintzetik salbuetsita uzten dituzten enpresa familiarrak edo holdingak osatu daitezen eragozte. Behar bezalako arauak onestea oro har ingeniariaritz fiskala eragozteko.
- Sozietateen gaineko Zergaren araubide bereziak ezabatzea (SICAV, atzerriko balioak dauzkaten enpresak, kooperatibak, inbertsio funtsak eta beste).
- Pertsona bakarreko sozietateak era daitezen eragozte, horrelako sozietateak eratzen baitira, PFEZ ordaindu beharrean, Sozietateen gaineko Zerga ordaintzeko, horrela zerga gutxiago ordaintze aldera.